

ภาคที่ 1
การรับรู้และเข้าใจความหมาย

บทที่ 2

กิจกรรมการค้นหาคำความหมาย

จุดมุ่งหมาย

เมื่อท่านได้เรียนบทเรียนนี้แล้ว จะต้องแสดงความรู้ต่อไปนี้ได้

- บอกความหมายของการอ่านได้ถูกต้อง
- ยกตัวอย่างกิจกรรมการค้นหาคำความหมายจากการอ่านได้อย่างน้อย 5 ตัวอย่าง
- อธิบายประโยชน์ของการอ่านสัญลักษณ์ที่เป็นภาษาได้ถูกต้อง
- บอกตัวอย่างกิจกรรมการค้นหาคำความหมายจากภาพที่กำหนดให้ได้ใกล้เคียงหรือถูกต้อง
- บอกจุดประสงค์กับวิธีอ่านเฉพาะเรื่องใด และประเมินนิสัยการอ่านของตนเอง จากตารางที่กำหนดให้ได้ว่ายังมีข้อบกพร่องอะไรที่ควรปรับปรุงแก้ไข

การอ่านกับการค้นหาคำความหมาย

เราเคยคิดบ้างไหมว่า มีกิจกรรมที่แตกต่างกันหลายอย่าง ที่เราจัดอยู่ในจำพวก “การอ่าน” ตัวอย่างเช่น การอ่านก่อนเข้านอนว่าฝนจะตกหรือไม่ หรือการอ่านสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเราเพื่อค้นหาหรือทำนายสภาพลมฟ้าอากาศ การอ่านสีหน้าของบุคคลเพื่อค้นหาความรู้สึกบางอย่าง การอ่านรอยเท้าสัตว์เพื่อแกะรอย การอ่านใบของต้นไม้เพื่อดูว่ามันขาดน้ำหรือไม่ การอ่านตัวเลขมือที่เขียนเพื่อทำนายอุปนิสัย การอ่านตัวเลขปริศนาเพื่อจะแทงหวย การอ่านโบราณวัตถุเพื่อค้นเรื่องราวในอดีต การอ่านความรู้สึกจากกิริยาท่าทาง การอ่านภาพที่แฝงปริศนาเอาไว้ การอ่านความเชื่อเกี่ยวกับชีวิตจากประเพณีที่กระทำกันมา การอ่านโชคชะตาดวงดาว การอ่านอาการของคนไข้และการอ่านภาพต่าง ๆ ให้เป็นเรื่องราว เป็นต้น จะเห็นได้ว่า ในกิจกรรมการอ่านต่าง ๆ เหล่านี้ เราต้องดูและตีความของเครื่องหมาย (เครื่องหมาย = sign คือสิ่งที่ใช้แทนสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งเครื่องหมายนี้มีความ

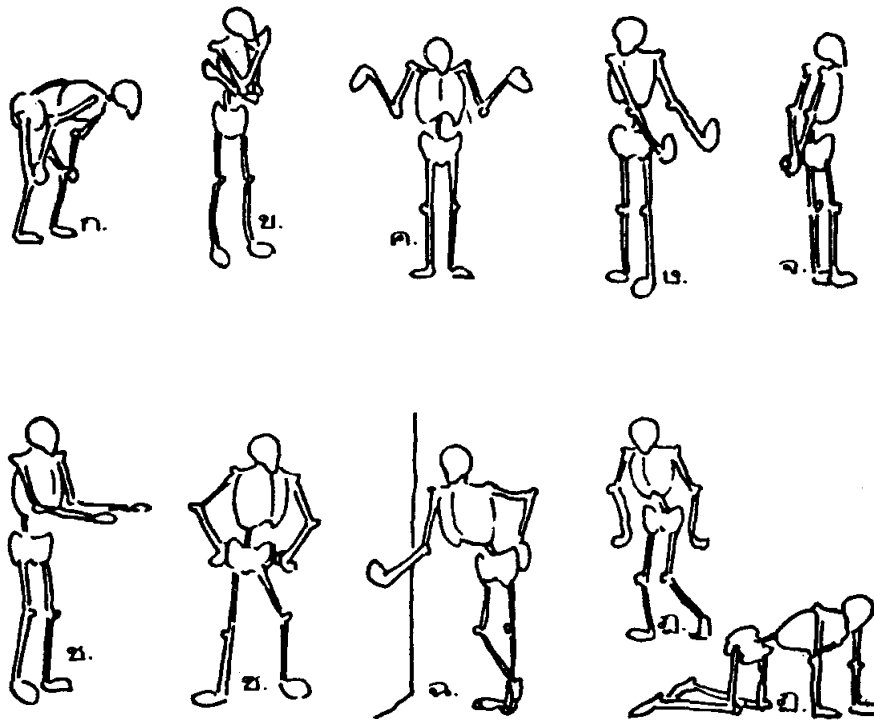
หมายกว้างอาจจะเป็นวัตถุ สัญลักษณ์ หรือ การกระทำก็ได้¹ หรือกลุ่มของเครื่องหมายที่มีความหมายสำหรับเรา ดังนั้นความหมายอย่างกว้างของ “การอ่าน” จึงหมายถึงกระบวนการค้นหาความหมายของเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นสัญลักษณ์ของตัวอักษรเท่านั้น แต่อาจจะเป็นสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายใด ๆ ที่สามารถนำมาตีความได้ ดังเช่นเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ หรือวัตถุที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นตามลักษณะของวัฒนธรรม² (เช่นศิลปกรรมต่าง ๆ)

รูปที่ 1 : จากหนังสือช่วย'ตูน เดือนมีนาคม 2522 หน้า 6.

กิจกรรมการอ่านใบเลขปริศนาจากตัวอย่างภาพการ์ตูนรูปที่ 1 นี้ เราจะพบเห็นเสมอจากกลุ่มของผู้คลั่งหวย และในสำนักของเกจิอาจารย์ที่ชอบใบหวยทั้งหลาย

¹Susan Witting, Franklin Hokcomb, and Anne Dunn. **The Participating Reader**, Englewood Cliffs, New Jersey Prentice-Hall Inc.. 1978. p.318.

รูปที่ 2 : จากนิตยสารแมน ฉบับเดือนมกราคม 2523 หน้า 105.

รูปที่ 2 นี้เป็นตัวอย่างของการอ่านความหมายของท่าทางการเคลื่อนไหวของคนโรเซนเบอร์และแลงเจอร์ นักจิตวิทยาคนหนึ่ง ผู้สนใจในท่าทางของมนุษย์ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของอารมณ์และความรู้สึก รูปแต่ละท่ามีความหมายที่อธิบายสั้น ๆ ว่า³

ภาพ ก. เป็นท่าแสดงความอยากรู้อยากเห็น อาจรวมท่าแอบดูเพื่อรู้ความลับของผู้อื่นด้วย

ภาพ ข. เป็นท่ายืนคิดใคร่ครวญ ประดุจจะแก้อักษรกลไขว้หรือใบหอย (งวดต่อไปว่ามีเลขอะไรดี)

ภาพ ค. อะไรก็ได้ ไม่แปลก ชี้เกี่ยวขึ้นชี้แกงก็เหมือนกัน ไม่มีความแตกต่างเซม ๆ ว่างั้นเถอะ

³กิตติกร "มาดของการเคลื่อนไหว" แมน 8 : 56 มกราคม 2523, หน้า 105.

ภาพ ง. ไม่เห็นด้วย ไม่เอาไม่ชอบ (ร.ร.น. ฉบับหมาเมินอันนี่)

ภาพ จ. จ้องมอง สืบดู (อะไรกันวะ แกงเขียวหวานใส่บรันดีด้วย)

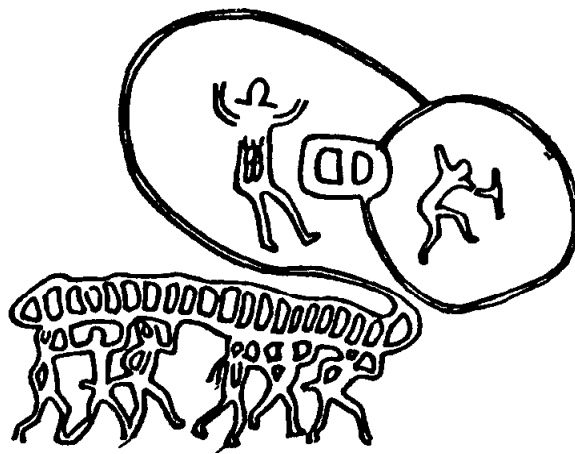
ภาพ ฉ. สายเขาล่ะ เคยมีคนแปลทำนี่ ว่าเป็นทำที่ไม่มั่นใจในตัวเองต้องพึ่งพิงอิงสิ่งอื่น โรเซนเบอร์บอกว่ไม่ใช่แค่เป็นทำผ่อนคลายสบาย ๆ ของคน

ภาพ ช. ยินดีต้อนรับ มาใกล้ ๆ ลุงหน้อยซีหนู

ภาพ ซ. ทำตัดสินใจ คุณนายชอบใช้สองแขนทำสะเอว นัยว่าจะเหยียบหรือจะทำการอื่นใด

ภาพ ฎ. หลบ ๆ ซ่อน ๆ ตอนกลับบ้านผิดเวลา

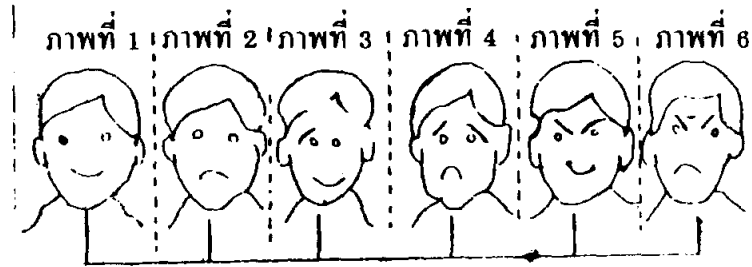
ภาพ ฏ. ก้นหา ตามแบบของนักสืบเชลยศักดิ์

รูปที่ 3 : จากหนังสือ จานบิน การมาเยือนโลกของมนุษย์ต่างดาว หน้า 184.

การอ่านภาพที่วาดหรือแกะสลักตามถ้ำหรือที่อื่น ๆ เป็นกิจกรรมที่นักโบราณคดีพยายามกระทำกัน เพื่อค้นหาร่องรอยของเรื่องราวในอดีต จากตัวอย่างรูปที่ 3 นี้ได้พบที่ทาสซิติ ในชะฮาร่า ซึ่งนักวิชาการทางด้านนี้ตีความแล้วให้ความเห็นว่า เป็นการขนย้ายมัมมี่ ส่วนภาพมนุษย์อีก 2 คนข้างบน มีลักษณะคล้ายกำลังลอยอยู่บนอากาศ⁴

⁴สำเร็จ สัมพันธ์ราษฎร์ จานบินการมาเยือนโลกของมนุษย์ต่างดาว พระนคร : บริษัทพริเมียร์ ซัพพลาย จำกัด, 2522, หน้า 184.

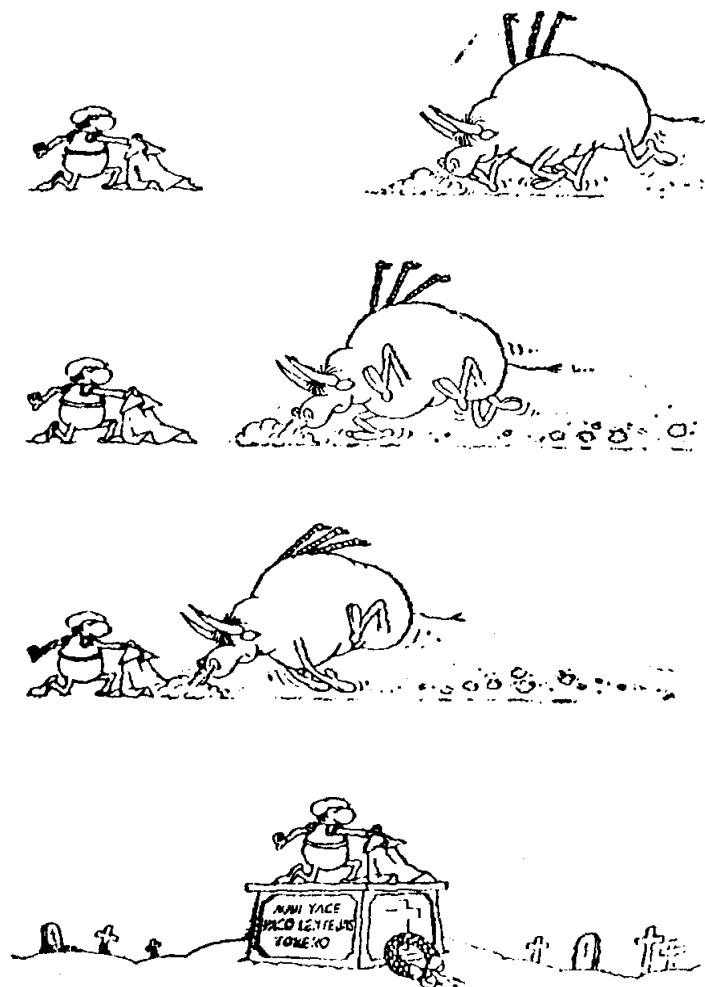

รูปที่ 4 จากหนังสือ ภาษาและการสื่อสาร แนวคิดเรื่องภาษากับการสื่อสาร หน้า 22

การอ่านความรู้สึกหรือความหมายจากสีหน้าของบุคคล เป็นกิจกรรมอีกอย่างหนึ่งที่เรามักพบเห็นอยู่เสมอ ตัวอย่างรูปที่ 4 นี้เป็นสถานการณ์สมมุติ ที่ผู้บังคับบัญชาทำสีหน้าเป็น 6 แบบ พร้อมทั้งกล่าวว่า “คุณทำบ้านทึกเสนอขึ้นมาดีแล้วกัน” ลักษณะของสีหน้าทั้ง 6 แบบนี้ ช่อมบอกความหมายหรือความรู้สึกที่แตกต่างกันไปทำนองนี้

- ภาพที่ 1 “ผมยินดีเป็นอย่างยิ่ง รีบทำบ้านทึกเสนอขึ้นมาเลย จะรีบจัดการให้เรื่องนี้ตรงกับใจผมอยู่แล้วทีเดียว”
- ภาพที่ 2 “เอ้ เรื่องนี้มันน่าคิดอยู่นะ มันอาจจะกระทบกระเทือนคนหลายฝ่าย แต่ทำบ้านทึกขึ้นมาดีดี เพื่อจะแก้ไขปัญหาได้บ้าง”
- ภาพที่ 3 “ผมทำอะไรไม่ถูก ใจเย็น ๆ ไว้หน่อยนะ อย่าเพิ่งรีบร้อนไป ทำบ้านทึกขึ้นมาได้ไม่เป็นไร แต่อย่าหวังอะไรมากนัก”
- ภาพที่ 4 “ผมกลัวใจจ้ง เก็บเรื่องไว้ได้ก็ดี แต่ถ้าจะยื่นบ้านทึกขึ้นมาดีแล้วแต่คุณ”
- ภาพที่ 5 “ตายแล้วหว่า....มีเรื่องร้อนใจอีกแล้ว ไม่น่าเลย ทำบ้านทึกขึ้นมาดีดี....”
- ภาพที่ 6 “คุณเอาเรื่องหนักสมองเข้ามาไม่รู้จักหยุดจักหย่อน ของมันพอจะสงบเรียบร้อยกันไปได้ ไม่น่าจะคุ้มขึ้นมาเลย”⁵

⁵ สวินต ยมาภัย ภาษาและการสื่อสาร แนวคิดเรื่องภาษากับการสื่อสาร พระนคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517, หน้า 22-33.

รูปที่ 5 จากหนังสือยิ้ม ของเพิ่มพล โพธิ์เพิ่มเหมและคนอื่น ๆ พระนคร : ชมรมเด็ก, 2521, หน้า 107.

การอ่านภาพเพื่อให้เป็นเรื่องราว เป็นกิจกรรมสำเร็จอารมณ์อีกอย่างหนึ่งที่เรามักจะกระทำกัน ตัวอย่างรูปที่ 5 ซึ่งไม่มีคำบรรยายนี้ เปิดโอกาสให้ผู้อ่านตีความได้หลายแง่หลายมุม เช่น บางคนอาจจะคิดว่าเป็นเรื่องราวของการสดุดี นักสู้วัวกระทิง เพราะมีอนุสาวรีย์ของเขาปรากฏอยู่ในตอนสุดท้าย แต่บางคนอาจจะเห็นว่าเป็นเรื่องราวความพ่ายแพ้ของนักสู้วัวกระทิงอ่อนหัด ผลที่สุดถูกวัววิดตาย จึงถูกนำมาฝังในป่าช้า ไม่ใช่เป็นการสดุดียกย่องอะไร เพราะอนุสาวรีย์ผู้กล้าหาญเขาคงจะสร้าง

“ไว้ในที่เด่น ๆ ไม่ควรจะสร้างไว้ที่ป่าช้า หรือจะตีความอย่างอื่นอีกก็ได้ตามภูมิหลังและเหตุผลที่มีน้ำหนักน่ารับฟังของแต่ละคน (ดูรายละเอียดในบทที่ 3 หัวข้อเงื่อนไขแห่งมโนทัศน์ของผู้รับสารและส่งสาร)

รูปที่ 6 การ์ตูนฝีมือของประยูร จรรย์วงศ์ ในไทยรัฐ หน้า 3 ฉบับวันที่ 12 ก.ค. 2522

การอ่านภาพการ์ตูนล้อเลียนการเมืองดังตัวอย่างรูปที่ 6 และ 7 เป็นกิจกรรมที่สำเร็จอารมณ์อีกอย่างหนึ่ง ที่ผู้อ่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ความหมายของผู้เขียนภาพ และมีลัทธิตีความจากภาพอย่างเต็มที่ กล่าวกันว่า ภาพการ์ตูนชั้นดีก็คือความเรียงที่บรรยายเรื่องราวด้วยถ้อยคำนับพันคำ ตัวอย่างทั้งสองภาพนี้ท่านคิดว่ามีความหมายอย่างไร และจัดเป็นความเรียงที่บรรยายเรื่องราวด้วยถ้อยคำนับพันคำได้หรือไม่

ศาสตร์ของโลก (เอตสัน, นวัตกรรม ฯลฯ) หรือมีเหตุการณ์อะไรก็ตามที่เกิดขึ้นในอดีตเราก็จะทราบได้จากการอ่านประวัติศาสตร์ เป็นต้น แต่ถ้าหากเราไม่สามารถอ่านสัญลักษณ์ที่เป็นตัวหนังสือออกว่าหมาย

